

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Чернігівська політехніка»

Черкаський державний технологічний університет

Сумський національний аграрний університет

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Університет Марії Кюрі-Склодовської (UMCS) м. Люблін, Польща

II Всеукраїнська науково-практична конференція

**«Комунікація в гуманітарному дискурсі:
виклики та перспективи»**

14 травня 2026 р.

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

Чернігів, 2026

УДК 8+1
К63

*Затверджено за рішенням вченої ради Національного університету
«Чернігівська політехніка» (протокол № 8 від 29 червня 2026 р.).*

К63 **Комунікація** в гуманітарному дискурсі: виклики та перспективи: *збірник тез доповідей II Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Чернігів, 14 травня 2026 р.). – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2026. 118 с.

ISBN 978-617-8584-07-8

До збірника ввійшли наукові розвідки учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції «Комунікація в гуманітарному дискурсі: виклики та перспективи», в яких науковці з різних регіонів України та її закордоння розглядають широкий спектр питань міжкультурної комунікації, філософії мови, перекладознавства та соціальної антропології.

У доповідях проаналізовано трансформації культурних практик у глобальних мережах, філософські аспекти постправди, свободи слова та екзистенціальної комунікації. Дослідники зосередили увагу на гуманістичних засадах науки, стратегіях соціокультурного менеджменту та впливі соцмереж і сленгу на молодь. Значна частина робіт присвячена лінгвістичним студіям: семантиці емотиконів, специфіці гумору, а також мовній репрезентації гендерних стереотипів, вікової нерівності та історичних постатей у медіа дискурсі. Окремо висвітлено питання реабілітації військовослужбовців, протидії дезінформації та ролі мовної політики у подоланні ворожих наративів. Науковці проаналізували особливості галузевого й художнього перекладу, використання штучного інтелекту в освіті та функціонування мови в умовах глобальної безпеки. Особливий акцент зроблено на маніпулятивних стратегіях у медіа та репрезентації образу України у світовому дискурсі. Роботи учасників розкривають міждисциплінарні підходи до аналізу англomовних текстів, лінгвокогнітивні аспекти та специфіку фахової термінології.

Матеріали збірника можуть бути корисними науковцям, викладачам, аспірантам, здобувачам вищої освіти, а також усім зацікавленим у питаннях комунікативної компетентності, соціальної філософії, перекладознавства, мовознавства, філософської антропології, культурології, психолінгвістики і суміжних галузей гуманітарного знання.

Тексти тез представлені в авторській редакції. Відповідальність за точність поданих фактів, цитат і прізвищ несуть автори.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Співголови організаційного комітету:

Литвин С. В., завідувачка каф. іноземної філології, к. пед. н., доцент;

Шакун Н. В., завідувачка каф. філософії і суспільних наук, к. філос. н., доцент.

Члени організаційного комітету:

Киселиця С. В., к. філос. н., доцент, доцент кафедри філософії і суспільних наук;

Ніколаєнко О. В., старша викладачка кафедри іноземної філології.

Укладачі:

Ніколаєнко О. В., старша викладачка кафедри іноземної філології;

Киселиця С. В., к. філос. н., доцент, доцент кафедри філософії і суспільних наук.

УДК 8+1

ISBN 978-617-8584-07-8

© НУ «Чернігівська політехніка», 2026

<i>Шакун Н. В. ФІЛОСОФІЯ КОМУНІКАЦІЇ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ГУМАНІТАРНОГО ДИСКУРСУ</i>	81
<i>Шакіна М. П. ІНТЕРКУЛЬТУРНИЙ ДІАЛОГ У КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРИЯХ: УПРАВЛІНСЬКІ СТРАТЕГІЇ ТА ПРАКТИКИ</i>	82
<i>Шишкін М. Є. КОМУНІКАТИВНА СВОБОДА ТА ЇЇ ВИМІРИ У ДОБУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ</i>	84
СЕКЦІЯ 3: Міжкультурна комунікація в глобалізованому світі.	
<i>Биконя О. П. INTERCULTURAL COMMUNICATION AS A FACTOR IN PROFESSIONAL INTERACTION WITHIN A GLOBALISED SECURITY ENVIRONMENT</i>	86
<i>Баштова С. В. МАНІПУЛЯТИВНІ МОВНІ ЗАСОБИ В ТУРИСТИЧНІЙ РЕКЛАМІ: ЛІНГВОКУЛЬТУРНИЙ АСПЕКТ</i>	88
<i>Вісіканець Д. О. 'DIGITAL GLOBISH': THE EVOLUTION OF ENGLISH AS A GLOBAL LANGUAGE IN SOCIAL MEDIA</i>	89
<i>Георгиця К. А. LINGUO-CULTURAL ASPECTS IN LITERARY TRANSLATION. NATIONALLY BIASED LEXICON AND WAYS OF ITS TRANSLATION</i>	91
<i>Гончаренко А. О. PAGAN GODS-RELATED WORDS IN MODERN ENGLISH</i>	94
<i>Гурина Н. В. НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ ІНТОНАЦІЇ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НА ОСНОВІ КОМУНІКАТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДТРИМКИ СПІВРОЗМОВНИКА</i>	95
<i>Захарчук С. О. РОЛЬ ВИКОРИСТАННЯ АЛЮЗІЙ НА РОМАН «1984» ДЖ. ОРВЕЛЛА У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ</i>	97
<i>Каниш К. А. ROMANCE FRAUD IN THE CONTEXT OF HUMAN TRAFFICKING</i>	99
<i>Куліш К. С., Іванова М. В. ОСОБЛИВОСТІ ВИСВІТЛЕННЯ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНИХ МЕДІА ТА ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ЗАГОЛОВКІВ</i>	101
<i>Листопад О. А. ЦИФРОВІ РЕСУРСИ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ КРОС-КУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ УЧАСНИКІВ ОСВІТЬОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	102
<i>Мечкало А. Ю. LANGUAGE MEANS OF EXPRESSING APPROVAL AND DISAPPROVAL IN THE REPRESENTATION OF MELANIA TRUMP IN MEDIA DISCOURSE</i>	104
<i>Ніколаєнко О. В. ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА ТРАНСФОРМАЦІЯ АНГЛОМОВНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В ПРОСТОРИ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ</i>	105
<i>Ольховик В. А. LANGUAGE AS A TOOL FOR COUNTERING DISINFORMATION: MEDIA LITERACY AND PROFESSIONAL COMMUNICATION OF FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS</i>	107
<i>Перепилиця Є. С. LANGUAGE MEANS OF EXPRESSING AGE INEQUALITY IN THE POLITICAL DISCOURSE OF THE UK AND THE USA</i>	108
<i>Пернікуза А. О. SOCIAL CLASS AND FEMALE AUTONOMY AS ELEMENTS OF INTERCULTURAL COMMUNICATION IN JANE AUSTEN'S PRIDE AND PREJUDICE</i>	110
<i>Рубцова Д. О. LANGUAGE MEANS OF DESCRIBING COMMANDERS-IN-CHIEF OF THE ARMED FORCES OF UKRAINE IN ENGLISH MEDIA DISCOURSE</i>	111
<i>Сікалюк А. І. TOURISM TERMINOLOGY: PECULIARITIES OF TRANSLATION</i>	112
<i>Стрельцова А. Ю. GREETING AND FAREWELL ETIQUETTE CLICHÉS IN ENGLISH: THE EVOLUTION OF STRUCTURE AND FUNCTION</i>	114
<i>Чернега В. О., Козачук А. М. HISTORICAL AND ARCHAIC LEXIS IN TRANSLATION OF V. WOOLF'S ORLANDO</i>	115

illustrates reduced formal elaboration. This tendency becomes even more pronounced in later discourse, as greeting and farewell clichés increasingly shorten and become more pragmatic. By the late 1970s, conversational routines reflect greater informality and emotional immediacy.

This development reflects the principle of linguistic economy proposed by George Zipf [2; p.20], according to which speakers prefer shorter, less effortful forms when communicative efficiency is not compromised. Formal expressions such as “*How do you do?*” and “*Good day*” have largely disappeared, reflecting reduced social hierarchy and increased informality.

Contemporary discourse is characterized by informality, with minimal greetings and farewells dominating communication. Interrogative greetings such as “*What’s up?*” and “*How are you doing?*” function as markers of social connection, while farewells such as “*See you later*” and “*I’ll call you*” emphasize continuity rather than closure. Affective expressions like “*Nice to see you*” and “*Take care*” now signal emotional warmth rather than formal politeness, for example in “*Pretty Woman*” (1990, 00:15:15): “*See ya.*”; and in “*Eat, Pray, Love*” (2010; 00:15:15): “*Take care.*”

Modern clichés also demonstrate pragmatic lightness and functional overlap, combining greeting, inquiry, and emotional engagement, as “*Be cool, brother*” in “*Pulp Fiction*” (1994, 01:14:54). Some expressions additionally serve as markers of identity, reflecting stylistic individualization. In this context, film discourse plays a dual role: although limited and scripted, it not only reflects but also reinforces and disseminates communicative norms.

These developments could be explained by social factors (greater equality and informality), technological influences (brevity and speed), and cultural shifts toward individuality and emotional openness.

Results indicate that greeting and farewell clichés are dynamic linguistic units that reflect the interaction between language, communication, and social change. Their evolution demonstrates a shift from formal, complex expressions to minimal, flexible, and relational forms. While their communicative function remains constant, their realization becomes more economical, informal, and emotionally oriented, illustrating a broader transformation in modern English from language as etiquette to language as interaction.

Список використаних джерел

1. Allan K., Burridge K. *Forbidden Words: Taboo and the Censoring of Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 2020. 303 p.
2. George Zipf. *Human Behavior and the Principle of Least Effort*. Cambridge, MA: Addison-Wesley Press, 1949. 573 p.

УДК 81’25:81’373.44:821.111

V. O. Cherneha

Student of the first (bachelor's) degree of higher education, specialty “Philology”, PERb22340d
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

A. M. Kozachuk

Ph.D., Department of Linguistics and Translation
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

HISTORICAL AND ARCHAIC LEXIS IN TRANSLATION OF V. WOOLF'S *ORLANDO*

Literary translation involves preserving both the stylistic features of the source text and the readability of the target text. This challenge becomes particularly significant in the translation of historically marked lexis, which carries connotations of time, culture, and social context. In view of

the growing number of translations of historical fiction into Ukrainian, the study of historicisms and archaisms appears especially relevant. The paper focuses on historically marked lexis in Tamara Duda's Ukrainian translation of Virginia Woolf's novel *Orlando* and aims to classify historical and archaic lexical units as well as identify the principal strategies used in their translation.

Historically marked lexis includes archaisms and historicisms. An **archaism** is a word that has fallen out of everyday use but remains in the language as a stylistic device [4, p. 58]. For example, the verb *behold* is an archaic equivalent of *see* and is currently marked as literary in dictionaries [5]. Archaisms may be divided into **lexical**, **lexical-semantic**, **lexical-phonetic**, and **lexical word-formative types** [6, pp. 80-82].

Historicisms, by contrast, denote objects or concepts that no longer exist in modern life [7, p. 152]. Unlike archaisms, historicisms do not have direct modern synonyms, because the phenomena they refer to are historically specific. The noun *nobleman*, for instance, refers to a historical social class and therefore belongs to historicisms rather than archaisms.

The research has shown that principal translation strategies for historically marked lexis in the novel include archaisation and neutralisation. **Archaisation** preserves historical colouring through the use of archaic equivalents, whereas **neutralisation** replaces historically marked units with stylistically neutral forms in order to improve readability [1, p. 17]. The analysed corpus comprises 142 historically marked lexical units from *Orlando*. Historicisms constitute the dominant group, particularly lexical items related to material culture and social organisation.

The largest group comprises items of clothing and textiles (29 instances), which play a significant role in reconstructing the material culture of the depicted historical settings. A prominent example is the historicism *crinoline* in the phrase *wearing crinolines the better to conceal the fact* [2, p. 81]. The word refers to a stiffened petticoat characteristic of the nineteenth century [5]. In the novel, this lexical unit reconstructs not only historical material culture but also social attitudes towards femininity and pregnancy.

The historicisms identified in the analysed corpus primarily fulfil a **nominative function** by denoting historical realia, while also contributing to historical stylisation and the creation of temporal distance [1, p. 13].

By comparison, archaisms occur less frequently and mainly perform **stylistic** and **expressive functions** [1, p. 14]. The material includes primarily lexical proper archaisms, which account for 19 instances out of 25 archaisms from the source text. **Lexical archaisms proper** are lexemes that have been largely displaced from active usage by modern synonyms [6, pp. 80–82].

Such lexemes do not denote historical realia but rather contribute to historical stylisation. This function can be illustrated by the archaism *forsooth* in the phrase *A great age, forsooth – the Elizabethan a great age!* [2, p. 29]. The lexical unit expresses irony and the speaker's sceptical attitude towards the glorification of the Elizabethan era.

The analysis of the Ukrainian translation demonstrates that **neutralisation** is one of the most recurrent strategies in rendering archaisms [1, p. 15]. In the source text, archaisms account for 25 out of 34 analysed lexical units, whereas in the target text the number of archaisms is reduced to 19 items, while 15 lexical units are rendered by non-archaisms. This discrepancy indicates a tendency towards neutralisation, in which archaic forms are replaced with neutral equivalents in Ukrainian. For example, the archaic verb *behold* is translated by the neutral Ukrainian verb *нобачув* instead of the archaically coloured equivalent *зрпиму*. This decision suggests that the translator prioritises readability over preservation of archaic form.

At the same time, the translation frequently employs **archaisation**. The lexical archaism *scribe* is rendered by the archaic Ukrainian equivalent *нucap*. Moreover, the neutral nouns *shoulders* and *limbs* are translated as *рамена*, an archaically coloured lexeme that intensifies the historical stylisation of the target text.

Additional difficulties caused by semantic shifts arise in the translation of **lexical-semantic archaisms** [1, p. 6]. These are lexemes that continue to exist in contemporary language but have partially lost one or more of their former meanings [6, pp. 80–82]. In the sentence *She [...] could*

form a rapid notion from what was painted on them [signs] of the tobacco, of the *stuff*, of the silk [2, p. 57], the noun *stuff* possesses both modern and obsolete meanings. It is rendered in Ukrainian as *мануфактура* by means of **particularisation**, which clarifies the historically relevant meaning evident from the context and simultaneously preserves historical colouring.

The translation of historicisms largely mirrors the strategies used for archaisms, namely neutralisation and archaisation. However, their application is shaped by different challenges, as historicisms are more closely tied to culture-specific realia.

The translation of historicisms relies primarily on **established equivalents** and **borrowing**. To illustrate the former, noble titles such *Archduchess* are translated as *ерцгерцогиня*, items of clothing like *ruff* as *жабо*, and units of measurement such as *fathoms* as *морські сажні*. An example of the latter is rendering of the names of historical dances (*lavolta* and *лавольта*), types of ships (*galleons* and *галеони*), and fabrics (*bombazine* and *бомбазин*).

The distribution of translation techniques provides additional insight into the strategies applied in the target text. The most frequent technique is the use of **established equivalents**, accounting for 45 instances (31.7%). **Other techniques** collectively amount to 47 cases (33.1%), indicating a diversity of translation solutions. **Particularisation** is applied in 18 instances (12.7%), while **borrowing** and **generalisation** are used equally often, 16 cases each (11.3%) [1, p. 17]. Taken together, these techniques represent two principal translation strategies identified in the research, namely archaisation and neutralisation.

Thus, the analysis of *Orlando* demonstrates a clear predominance of historicisms, which play a central role in reconstructing the historical and cultural context of the narrative. Archaisms occur less frequently and mainly contribute to stylistic colouring, irony, and expressiveness. The Ukrainian translation combines neutralisation and archaisation in a flexible manner: neutralisation improves readability, whereas archaisation preserves historical atmosphere and stylistic nuance. The findings confirm that the translation of historically marked lexis requires a context-sensitive approach balancing historical accuracy, stylistic effect, and accessibility for the target reader.

References:

1. Чернега В. Явище історичної та архаїчної лексики в перекладі твору Вірджинії Вулф «Орландо»: курсова робота / Київ. столич. ун-т імені Бориса Грінченка. Київ, 2026.
2. Woolf V. Orlando: A biography. Project Gutenberg of Australia, 1928. URL: <https://gutenberg.net.au/ebooks02/0200331h.html> (date of access: 11.05.2026).
3. Вулф В. Орландо: біографія / пер. з англ. Т. Дуди. Київ : ВГ «Ще одну сторінку», 2024.
4. Білецька І. О. Лексикологія англійської мови : навч.-метод. посіб. Умань : Візаві, 2018.
5. Collins English Dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com/>
6. Павлович Т., Сурадейкіна Т., Швигар Д. Особливості історизмів та лексичних архаїзмів у творчості Г. Лавкрафта. Молодий вчений. 2021. № 7(95). С. 78—84. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-7-95-17>
7. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Перекладознавство (німецько-український напрям). Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009.